

Bozla

Maribor, 8. aprila 1935

Leto III.

 Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
 za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
 Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 13

Zvišati ali izenačiti?

Cene kmetijskim produktom je treba zvišati. Tako pripovedujejo razni strokovnjaki, ki se pečajo z vprašanjem, kako rešiti težke gospodarske krize našega kmeta, ki je zašel v velikanske težkoče. Naš kmet se nahaja danes v obupnem položaju, ker cene njegovih produktov niso v nikakem razmerju s cenami onih produktov, ki jih izdeluje težka industrija in tudi onih življenjskih potrebščin, ki jih naš kmet ne prideluje sam in jih mora kupovati. V tako velike težkoče je kmet zašel vsled tega, ker je bil dolga leta izkoriščan s strani denarnih mogotcev, ki so muposojali denar proti previsokim, oderuškim obrestim. V tem je vzrok vse današnje bede našega kmeta. Da bode v tem oziru treba pokreniti energične korake za omiljenje gospodarske krize, se zaveda danes vsak. Vprašanje je samo, če bo naš kmet rešen s tem, da se dvignejo cene njegovih produktov, ob enem pa bodo naraščale tudi cene vseh drugih potrebščin.

V istem času, ko čitamo, da se pečajo strokovnjaki z vprašanjem, kako rešiti našega kmeta pred katastrofo, pa opažamo, da naraščajo cene vseh drugih industrijskih izdelkov in potrebščin, kakor n. pr. sladkorja, kvasa, riža, kave, čaja itd. Obenem pa naš delavec dan na dan manj zasluži in brezposelnost narašča. Naš delavec niti današnjih res nizkih cen kmetijskih pridelkov ne more plačati, ker tudi te niso v nikakem razmerju z njegovim zaslužkom in je popolnoma izključeno, da bi mogel zmagovati višje cene. Ali bo torej kmetu z zvišanjem cen njegovih produktov pri današnjem stanju kaj pomagano? Dosedanji poskus: reševanja krize na ta način, da se na eni strani zmanjšuje kupna moč, na drugi strani pa zvišujejo cene življenjskih potrebščin, so nam dokazali, da se s tem načinom kriza ne zmanjša, ampak poveča. In tako bo tudi v tem slučaju.

Dokler se na eni strani išče vir javnih dohodkov s tem, da se zvišajo trošarine na najvažnejše potrebščine delovnega ljudstva, na drugi strani pa se temu manj šajo dohodki, toliko časa kriza ne bode zmanjšana in ne bode pomagano niti kmetu niti delavcem.

Iskati dohodke tam, kjer jih je težko najti, obenem pa prepuščati široke plasti naroda svobodnemu izkoriščanju velekapitala in niti najmanj poskusiti dobiti dohodke tam, kjer se jih lahko brez vsake škode za narod dobi, znači toliko, kakor da se hoče krizo prelagati iz ramen bogatega na ramena siromaka. In na tak način ne bo rešena niti kriza kmeta, niti kriza ostalega naroda.

Mesto zvišanja cen najpotrebnejšim potrebščinam naroda na eni in stalnega zniževanja dohodkov delavcem na drugi strani, je treba uvesti nad kapitalom kontrolo, da mu ne bo mogoče samostalno spravljati milijonske dobičke, ki ne gredo v prid narodu in državi, ampak le posameznikom. Če se bodo strokovnjaki, ki jim je dana naloga preštudirati današnje stanje kmeta in ostalega delovnega ljudstva, zavedali tega, se jim bode posrečilo krizo naroda omiliti, če pa bodo šli po dosedanjih potih, bodo krizo le še povečali in narod bo še bolj obubožal.

Mučeniku v spomin

Dne 6. t. m. je bila oficijelno končana globoka žalost za našim blagopokojnim kraljem Aleksandrom. Po vseh mestih države so se vršile žalne svečanosti s katerimi se je narod še enkrat spominjal na usodni 9. oktober. Sedaj je končana uradno predpisana globoka žalost, ni pa končana žalost, katera je napisana jugoslovanskemu narodu v srcu. Mi vsi dobro vemo in se zavedamo, kaj smo izgubili z blagopokojnim kraljem. Mi vsi vemo, da je umrl sredi svojega največjega dela. Zavedamo se, da je odšel od nas ravno tedaj, ko je hotel zaključiti svoje veliko delo. Zločinska roka mu je pretrgala nit življenja v trenutku, ko je hotel dovršiti svojo nalogo: zediniti Jugoslavijo duševno in ji dati pred svetom oni ugled, ki ga zasluži.

Katera država se poleg nas še lahko ponaša s takim kraljem? Kateri suveren bi za svoj narod delal tako, kakor je naš veliki kralj? Jugoslovanski narod se zaveda, da je bil ta kralj njegov, da je živel samo zanj in da je tudi samo zanj umrl.

Ker se je jugoslovanski narod v polni meri zavedal svoje dolžnosti, ker se je zavedal, da mora izpolniti oporoko blagopokojnega, zato je ostal v dnevi največje tuge samozavesten, trdne volje in ponosen. Ostal je discipliniran tako, da si je pridobil ugled celo pri naših nekdanjih sovražnikih. S svojim ponosom,

s svojo disciplino je osramotil zločince, ki so pretrgali nit življenja njegovemu ljubljencu. Osramotil pa tudi vse one, ki so v svet razglašali vest, da Jugoslavije ni. Dokazal je, da je Jugoslavija tu in da bo ostala. Deveti oktober je pokazal naš narod tak kakršen je. Pokazal je, da naš narod, če-tudi nudi nepoznavalcu sliko, da je nesložan, malenkosten, vendarje ni takšen, kakršnega ga kaže zunanost, temveč, da je velik in močan v svoji duši.

Onemeli so naši notranji, pa tudi zunanji sovražniki, osramočeni so ostali vsi obrekovalci.

In danes, ko je končana uradna doba globokega žalovanja, naj vedo vsi oni, ki še morebiti računajo z možnostjo razbitja naše domovine, da je naš narod, ki je junaško prenašal bol in tugo 9. oktobra, močan in silen, vedo naj, da je 9. oktober zapisan v srcu vsakega Jugoslavana, in da bo ta narod pokazal vsemu svetu, da zna ceniti zadnje besede blagopokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja, ki so zanj evangelijski upanja, ljubezni in trdne volje, da bo ostala naša Jugoslavija velika, močna in edina.

MI SMO, ČUVAMO IN BOMO ČUVALI NAŠO JUGOSLAVIJO, ONO JUGOSLAVIJO, ZA KATERO JE ŽRTVOVAL SVOJO VELIKO ŽIVLJENJE NAŠ BLAGOPOKOJNI NEPOZABNI KRALJ!

Brezsrčnost

Po statistiki OUZD tekstilna industrija pri nas že od sredine lanskega leta stalno pada. Delavstvo meče v trumah na cesto, obrati se ustavljajo in naše delavske družine propadajo.

Ko so se ustanovljale tekstilne industrije, smo skeptično gledali na ta velik razvoj industrije, ker smo bili v dvomu, če bode mogoče tako velikemu številu industrije v tej stroki stalno izhajati. In danes vidimo, da je bila ta naša bojazen upravičena.

Če bi kdo trdil, da je ta industrija vsaj v času najboljših konjunktur pomagala našemu delavcu, mu moramo oporekati. Lastniki te industrije, po veliki večini tujci tudi v času najboljših konjunktur našega delavca niso plačali pošteno in delu primerno. Prihajali so iz inozemstva, ker so zvedeli, da je pri nas delavec veliko cenejši, kakor v njihovi domovini. Navlekli so k nam nekaj starih strojev, ki so jih nadzorne oblasti v drugih državah že zdavnaj prepovedale razbiti in premoženje jim je raslo. Čim pa se je pokazalo, da ni več tako velikega povpraševanja po blagu, katero so izdelovali brez načrta, so brez pomisleka pričeli ustavljati obrate, ker niso pripravljani od svojih velikih dobičkov prejšnjih let ničesar vrniti. Svoje tekom par let pridobljeno premoženje so izvozili v tujino tako, da lahko danes mirno prenehajo z delom in se vrnejo tja, od koder so prišli, ker so si tekom let dovolj »pridobili«, investirali pa itak niso skoro nič. In žrtve bodo samo naši delavci.

Naš delavec je bil prepošten, da bi videl in spoznal namere tujca in je šel v tovarno za najnižjo mezdo, mirno je prenašal razne šikane in je živel v edinem upanju, da bo v tovarni, kjer je videl vse lepo, kjer je videl, kako gre blago v denar, ostal vse svoje življenje. Nič se ni upiral, ko so ga silili k 10 in še večurnem delu, on je delal naprej in bil skoro nekako vesel, da ga puste delati. Sedaj pa, ko se je položaj nekoliko poslabšal, nimajo oni, ki so si od dela našega pridnega delavca pridobili ogromno premoženje, do njega nikake hvaležnosti, nikakega usmiljenja. Brezsrčno zapirajo vrata svojih podjetij in puste našega delavca z družinami na cesti. Zanje ne obstoji vprašanje, kako bo naš delavec živel.

Merodajni faktorji morajo razmišljati, kako odpomoči našemu delavstvu. Nikakor ne smejo dopustiti, da bi tujec po mili volji metal naše delavstvo na cesto, sam pa odšel s svojim premoženjem, ki si ga je pri nas pridobil, zopet tja, od koder je prišel. Prisiliti se ga mora, da bo od svojega premoženja dal državi na razpolago sredstva, s katerimi se naj izvršijo javna dela, pri katerih bo naš delavec našel priliko zaslužka.

Že zdavnaj je bil čas, da bi se od teh gospodov zahtevalo predpisane prispevke za razne socialne ustanove, mesto, da smo v to svrhu ustanovili razne dinarske prispevke, katere so dajali siromaki, medtem ko se je kapitalist odtegnil, ali pa je dal kakšno svoto, ki jo je pa potem po raznih potih zopet znal pri

dobiti ravno od delavca. Naš bednostni fond je v veliki množini nabran ravno od delavstva, medtem ko kapitalist procentuelno ni skoro nič prispeval. Zakaj iskati sredstev pri siromaku, ko pa je toliko prilike poiskati jih pri onih, ki so faktilni povzročitelji bede!

Ne zahtevajmo od kapitalistov prostovoljnih prispevkov, ker so ti malenkostni in gredo na račun delavca, marveč predpišimo jim prispevke in iz teh prispevkov naj se našemu delavcu pomaga. Delavec strada po krivdi lahkomišelnih izmozgalcev in te se mora prisiliti, da rešijo naše delavstvo bede in propada!

Zob za zob!

Naša soseda Avstrija na vse mogoče načine ovira obmejni promet. Kljub tozadevni pogodbi je prehod preko meje tako otežkočen, da je skoro popolnoma izostal in ravnokotno tudi Avstrijci ne morejo več hoditi k nam nakupovati živež. S tem je naše obmejno prebivalstvo zelo oškodovano. Ta škoda je v gospodarskem oziru. Nihče pa ne pomisli na ono škodo, ki se je v narodnem oziru delala naši državi s tem, da so preko meje hodili razni avstrijski habsburgovci, ki v glavnem niso prihajali k nam ravno radi živeža, ampak le v svrhu nam sovražne propagande. S te strani pa moramo biti Avstriji hvaležni, da je to preprečila. In sedaj, ko vidimo, da soseda Avstrija iz golega sovraštva do nas prepoveduje svojim državljanom hoditi k nam kupovati svoje potrebščine, dočim se še vedno kretajo po našem obmejnem ozemlju razni nemško-nacionalni propagatorji, bi bil čas, da bi tudi mi Avstrijcem vrnili milo zadrigo.

Prilika za represalije imamo dovolj. Samo to, da smo ovirali naše državljane pri potovanju v Avstrijo, je premalo. **Napovemo boj kot vsemu avstrijskemu blagu, izženimo vse avstrijske državljane, ki se nahajajo v raznih službah pri nas, našemu obmejnemu ljudstvu pa pomagajmo s tem, da bomo kupovali v prvi vrsti njegove pridelke.** Pokazimo predrznežem onstran Št. Ilje, da znamo tudi mi varovati svoje interese in videli bomo, da bo ta namišljeni mogotec moral kloniti pred nami. Dokler pa vidijo, da pri nas naravnost iščemo avstrijsko blago, da smo nekako suženjsko pohlevni proti vsakomur, ki pride iz one strani, toliko časa avstrijske ošabnosti in zasmehovanja našega naroda ne bo konec.

Naravnost čudno je, kako naše časopisje korak Avstrije proti našemu obmejnemu ljudstvu samo na kratko omenja, kakor da se ni pripetilo nič posebnega, da je ta korak Avstrije nekaj, kar nas ne zanima.

Vsi smo poklicani, da glasno povemo: **Izzivanja je dovolj! Ker vidimo, da so vsi poskusi za mirno sožitje med nami in sosedno Avstrijo zaman, zato naj tudi Avstrija ve, da se bomo ravnali po geslu: zob za zob! Odklanjamo hinavsko prijateljstvo in nam je ljubše odkrito sovraštvo! Naše naklonjenosti proti Avstrijcem mora biti konec!**

Če bomo tako postopali, potem bo kmalu konec avstrijskih šikan.

Naše časopisje

Večkrat in na mnogih mestih se imenuje v neki meri tudi časopisje kot zrcalo kulturne stopnje tega ali onega naroda. Je to tudi upravičeno vsaj v toliko, ker se ta »kulturna stopnja« prečesto meri po številu in nakladi kateregakoli časopisa. Ni naš namen danes in na tem mestu obravnavati časopisje, ki imate ali one tendence in ki se bavi z različnimi problemi in ideologijami. Nekaj vrst pa je potrebno, da posvetimo večini naših dnevnikov.

Sedanja oblika dnevnika je nastala iz potrebe seznanjati krog naročnikov, oz. čitateljev z vsemi važnimi dogodki v kraju, domovini, kontinentu in v svetu. In to na način, ki je najprimernejši za interes, kvaliteto, ali če hočete, za »kulturno stopnjo« kroga naročnikov-bravcev. Pustimo ob strani, kako je to nalogo vršilo časopisje nekoč. Važno je, kako je to danes, v prosveljenem dvajsetem stoletju. Gotovo je, da je na del današnjega časopisja imela velik vpliv ameriška časopisna produkcija, ker je pač tako, da kulturna Evropa le prerada sledi civilizirani Ameriki — a to običajno je v slabih stvareh. In ena teh slabih stvari je tudi kvaliteta plat dnevnikov, ki tudi pri nas pada iz dneva v dan. Ne koč je bilo še tako, da so bili dnevniki informativni v vseh političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih zadevah. V kolikor je današnji dnevni časopis še obdržal informativno-kritično poročanje o politiki, se zadnje čase vse ostale rubrike »moderna« dnevnika krčijo in dajejo mesta novi »snovi« in sicer — senzacionalnosti. Senzacija, »šlager«, »bomba« — to so parole današnjega zamerikanizirane dnevnika.

Je to žalostna slika dananjše dobe! Časopisna podjetja se izgovarjajo s »potrebami publike«, ki v dobi tehnike in naglice nima časa »žvečenje« kakih kulturnih in gospodarskih problemov. kaj šele kakih socialnih vprašanj! Princip današnjega časopisa-dnevnika je: nuditi publiko vse že prežvečeno in v najsenzacionalnejši obliki. To danes ugaja in tu di »nese«! Saj morda res ni naloga dnevnika, na dolgovezen način seznanjati javnost te moderne in napredne dobe z različnimi kulturnimi, gospodarskimi in socialnimi problemi, pa čeprav je včasih to življenjske važnosti. Je menda že bolj prav, da se mesto tega poroča o strankarstvu, sportu, o umorih, tatvinah, poverbah, posilstvih itd. Saj je to končno slika naše dobe, ki bo še dolgo za nami pričala o naši »prosveljenosti«.

Vzemite v roke današnji dnevnik, pa si oglejte samo naslove v njem. Evo vam jih: »Zgodba o ukradenih korjih«, »Držen roparski napad«, »Odkrita ponarejevalnica denarja«, »Ljubico zadavil in jo potem še obesil«, »Vlom sredi mesta«, »Plod si je odpravila«, »S sekuro nad moža« itd. Prav iznajdljivi v bombastičnih naslovih so beograjski in zagrebški dnevniki, mnogo ne zaostajajo za njimi tudi slovenski. Menda iz konkurenčnih ozirov. Pod bombastičnim naslovom sledi mikroskopsko natančno opisovanje zločina, izpopolnjeno s prebujeno fantazijo reporterjev. Kjer ni dovolj beseda, je še slika. Časopis je tako stvar, da ga dobi v roke tudi mladoletnik. In prav mladina je ona, katere se tako krvava poročila najbolj dojmi in ni potem prav nič čudnega, če ob neprestanem čitanju takega čtiva nekega dne sama ne zahrepeni po takih junaštvih, ki naredo človeka popularnega. Tu ne pomaga noben izgovor in opravičilo, dokazano dejstvo je, da je dober del zločincev v »poslu« izšlo! Časopis! A ne samo mladina, tako poročila posirovujejo ves krog bralcev, posebni oni, ki ni dovolj razsoden. Toliko smo se in se še borimo na vse mogoče načine proti kvarnemu vplivu slabe knjige (»šunda«) — tako malo pa se ukrene v zadevi za vsak kulturni narod tako sramotnega časopisja. **Umesten in potreben bi bil odlok državnih oblasti, ki bi v interesu splošne morale naroda in njegovega ugleda tak način poročanja odločno prepovedal!**

Naši dnevniki (s častnimi izjemami!) delajo s takim načinom poročevalske službe kaj slabo uslugo narodu. Kot že omenjeno, s tem pada morala, na drugi

strani pa ugled naroda in države v svetu. Če dobi inozemec v roke naš dnevnik, si bo moral nehoti misliti, da smo Jugoslovani narod pijancev, tatov, deiravantov, ubijalcev, morilcev itd. **Kajti poročila o tem izpolnjuje tri četrtine obsega kateregakoli dnevnika!**

Že uvodoma smo dejali da je današnji časopis v neki meri šola za poznejše zločince. Na drugi strani pa je tudi poneumnevalnica! Časopis ubije človeku še oni interes, ki ga utegne imeti za čisto kulturo v najožjem pomenu besede. Časopis ustvarja iz umetnosti enako kakor iz kakega umora zgolj senzacijo. In je revež oni, ki mora tako »kulturo« požirati. (Prebavljati je navadno ni treba!) Res, ko bi bil časopis resnično zrcalo

Žalostno dejstvo

Naš delavec je izkoriščan s strani poslodavcev in sicer neupravičeno. Kljub vsej krizi, o kateri se stalno govori, vidimo, da industrija narašča in da se premoženje posameznikov večja, mezde delavstva pa padajo. Pri tem stanju pa je najžalostneje to, da v zelo veliko slučajih delavec konkurira delavcu. Opazujemo, da delavstvo pritiska v tovarne in to tako, da daje svojo moč vedno ceneje na razpolago. Ne zaveda se, da s tem škoduje samemu sebi in svojim tovarišem. Te velike ponudbe so do neke meje razumljive, če pomislimo, da se delavec bori z vsemi silami za skromni zaslužek in v trenutku največje bede ne pomišlja, kako bo živel z naravnost sramotno mezdo. Nerazumljivo pa je, da se najde delavec, ki se gospodarju priljubljuje s tem, da hodi tožiti svojega sodelavca, še bolj nerazumljivo pa je, da se je dogodil slučaj, ko je merodajen uradnik v podjetju poslodavcu, ki je nameraval plačo znižati za 10 odst., predlagal, da zniža lahko mezde tudi za 20 odst. Kaj je hotel s tem doseči ta uradnik? Ali je s tem obvaroval sebe pred znižanjem plače, ali pa je mogoče storil to samo iz hinavščine, da bi se svojemu gospodarju bolj prikupil, je končno vseeno. Tako dejanje ni vredno človeka. Ker pa vemo, da je med tisoči in tisoči vedno lahko najti takih ljudi, ki iz nekake nevoščljivosti odjedajo skromni zaslužek sočloveku, se pojavlja drugo vprašanje: kako preprečiti taka dejanja?

Preprečiti se dajo samo z uveljavljenjem splošnega zakona, ki bo urejeval tudi mezde delavstva. Dokler delavstvo tega zakona ne bo dobilo, bo vedno izkoriščano na eni strani od službodavca,

Po starih metodah

Zelo težko je razumeti narodu, kako je mogoče, da silijo kandidati po veliki večini na Jevtičevo listo in med njimi tudi taki, o katerih vemo, da niso pristaši narodnega edinstva, ki ga g. Jevtič tako vidno podčrtuje v svojem volivnem progasu. Skoro nerazumljivo pa je, da se vsaj po lastnem zatrjevanju najmočnejša klika iz JNS ni opogumila postaviti liste na svojem programu. Zato bo sedaj prišlo do tega, da se bodo zgneli klikarji. Klikarji se silijo a k sreči jih narod odklanja na eno listo in v vsakem srezu jih bo po nekaj parov. Kakšen bo volivni boj, si na podlagi tega že danes lahko predstavljamo. Načelnega boja ne bo moglo biti, ker bodo kandidirali vsi na enem programu. Volivni boj pa bo vseeno. Ker ne bo načelnega boja, bo prišlo pač do osebnega. Kandidati bodo med seboj morali radi ali neradi povedati volivcem, zakaj kandidirajo in kaj hočejo. Povedati bo moral vsak zase, zakaj želi, da narod voli njega in ne njegovega sokandidata na isti listi in istem programu. Tu pa bodo zašli vsi v težkoče, posledica vsega tega bo, kakor se upravičemo bojimo, ta, da bo v skupščino prišlo veliko ljudi, ki se bodo potem zopet cepili v razne grupe in mesto dela, bomo doživeli naj-

naroda, bi lahko rekli, da živimo med samimi zločinci, strankarji in norci!

Časopis naj bo informativen in poučen. To se razume tako, da naj bo informativen v vseh zadevah, poučen pa samo v onih, ki vzgajajo. V tem oziru nam je lep primer časopisje v današnji Nemčiji in Rusiji, ki se je že zdavnaj odreklo senzacijam, ki so našim listom še danes gonilo. Vsaka zadeva se v imenovanem časopisju obravnava z vzgojne plati in daje smernice vsemu, kar je še boljše, bolj lepo in koristno. O zločinih se ne razpravlja, ne redko so samo kratka poročila.

Senzacij željno časopisje je v dobi svojega obstanka pokvarilo okus čitateljstvu. Zato je umevno, da si časopis, ki ne prinaša krvavih poročil in masno tiskanih sportnih dogodkov, le težko utira pot. Zato so pa kvalitetno taki časopisi več vredni in dajejo izpričevalo onim, ki ga čitajo.

na drugi strani pa tudi od lastnih nezavednih sodelavcev.

Postopanje delavca proti delavcu je nemoralno in treba bode to odpraviti poleg vsega tudi radi tega, da našega delavca dvignemo moralno na ono višino, ki mu pripada. Delavec mora biti tudi kot tak ponosen in ne sme poznati klečeplazstva. Njegova dolžnost je, da je proti svojemu službodavcu ponosen in do stojen, ne sme pa biti nekako strahopeten. Če se delavec zaveda, da je storil svojo dolžnost, mora v istem trenutku imeti tudi zavest, da se nima nikogar bati.

Pri nas še delavstvo do danes nismo dvignili na ono stopnjo, ki mu gre in nismo ga naučili, da je strah nečastna lastnost in da je dostojnost in ponos ono, kar dviga človeka. Pri nas pa vidimo, da se delavec svojega gospodarja ali boji, ali pa ga sploh ne upošteva. In tu je rak-rana našega delavstva.

Delavec mora svojega službodavca sicer spoštovati, ne sme pa imeti pred njim strahu. Le tak delavec se zaveda svojih pravic in le tak delavec bo dosegel to, kar mu pripada. Edino tak delavec bo koristil v strokovnih organizacijah, edino tak bo tudi vedno lahko nastopal za svoje pravice. Delavec pa, ki se poslužuje tožarenja svojega sodelavca pri svojem gospodarju in si domišlja, da bo s tem koristil samemu sebi, ne bo nikdar ono, kar bi moral biti. Ostal bo klečepazec, ki ne bo nikdar dosegel uspeha.

Zato vzgajajmo delavstvo v ponosnega, samozavestnega, nebojazljivega človeka, ki je pošten napram svojemu gospodarju in napram svojemu sodelavcu, zahteva pa take poštenosti tudi od druge strani.

brže veliko nesmiselnih preprirov, od katerih narod ne bo imel nikakih koristi. Ali bi se temu ne dalo izogniti? Na način, kakor sedaj klikarji iz JNS postavljajo kandidate, in pri takšnih razmerah, prav gotovo ne, izognemo pa se temu edino lahko, če se kandidati med seboj sporazumejo in odstopi v vsakem srezu dotični, ki se v svoji notranjosti ne čuti dovolj sposobnega za vršitev tako važnega posla, kakor je poslanski in da bi prepustil to mesto kandidatu, o katerem ve, da je zmožen, pošten in tudi dovolj energičen, da bo izvedel to, na kar narod čaka. Tak kandidat, ki bi to odkrito priznal, bi pokazal, da zna podrediti svoj osebni jaz v korist celokupnosti. Seveda pa dvomimo, da so med klikarji taki možje in bolj se nam zdi verjetno, da hoče biti vsak Klikar poslanec ne zato, da bi resno delal, ampak zato, da bo vsaj za nekaj časa razmeroma dobro plačan — za brezposelnost.

O tem nas prepričujejo dosedanje kandidature. Če čitamo imena gotovih kandidatov, ki jih sicer narod odklanja, se čudimo, od kje so dobili pogum, da se predstavijo narodu. Nikdar niso ničesar delali, razen intrig. In verdar so ne-

kateri že precej v letih. Ne moremo si misliti, da se bodo ti ljudje uživali v razmere in pričeli sedaj proučevati celo vrsto težkih problemov, ki jih bode moral parlament rešiti, če bo hotel, da ga bo narod spoštoval iskreno. Danes je narod več ali manj desinteresan in čuješ dan na dan očitek: ravno tako bo, kakor je prej bilo, in ker je bilo prej zanič, bo tudi sedaj zanič, gre jim samo za korita. In težko je prepričati narod, da se vara. V klikarje nima narod zaupanja in zato so zapisani smrti.

Žepni nacionalisti

Če je kdo nacionalist, mora biti vedno in povsod, ali pa ni nacionalist. Tako so nas učili naši predvojni nacionalisti in tako mislimo pravi nacionalisti še danes.

Pri nas ob meji pa imamo celo vrsto nacionalistov, katere imamo priliko videti na čelu raznih nacionalnih organizacij in povsod tam, kjer se lahko pokažejo narodu kot edini pravi nacionalisti. Marsikak časopis prinaša njihove slike ob raznih prilikah. Posebno pri srcu je pri nas nekaterim gospodom številka 50. Kadar kdo doseže to — po njihovem mnenju že častljivo — starost, vedno čitamo velike slavospeve. V svojem delovanju za narod pa niso ravno ti prav nič nacionalni, ker ne poznajo našega malega človeka in jih imamo velikokrat priliko videti, kako štiti interese tujca proti našemu človeku. Pravijo, da je to poklic. Poklic pa mora zaslužiti in zato se pač sprejme vsakogar, ki lahko plača. Kdo pa bi zastoj branil našega malega človeka? To prepuščajo drugim, ki mogoče niso tako nacionalni, zato pa so poštenejši.

In ker imamo preveč takih nacionalistov, zato opazujemo, kako se pri nas tuje šopiri in kako zatira našega človeka. Ali pa taki nacionalisti zaslužijo, da jih narod poveličuje in hvali? Prav gotovo ne in skrajni čas bi bil, da se pravi nacionalisti res zberejo in tem »gospodom nacionalistom« povedo, da takih nacionalistov ne rabimo in da jih odklanjamo.

Na eni strani jadikujemo, da propada naš kmet, naš delavec in nameščenc, na drugi strani pa iščemo krivcev te »mizerije, pa nikdo noče ali si ne upa povedati, da so bili uničevalci tega naroda ravno med temi nacionalisti. Oni, ki je izgubil svojo zemljo, jih prav dobro pozna in zato ni pri njem težko vršiti proti nacionalne propagande, ker imajo naši nasprotniki zelo lahko delo prepričati vsakogar, ki ga je doletelo zlo, da temu ni kriv nihče drug, kakor nacionalist. S prstom mu ga pokaže in naš mali človek nasede, ne da bi pri tem pomislil, da s tem škoduje sebi in svojem. Zato pa je naša dolžnost, da tudi mi pokažemo ljudstvu take namišljene nacionaliste in ga prepričamo, da tak ne more biti nacionalist, ki ne pozna naroda, ki ga zaničuje in pljačka. Ne hvalimo zato takih nacionalistov, storili bomo že veliko, če bomo o njih molčali, ker so ti še hujši grobokopi našega naroda, kakor odkrit naš sovražnik — tujec.

Za veliko noč

je preskrbela tukajšnja tvrdka Zelenka svojem delavstvu posebno veselje. Zaprla je svojo tovarno in poslala na začasen dopust za nedoločen čas — seveda brezplačno — vseh 500 zaposlenih delavcev. In tako imamo danes veliko množino delavskih družin z otroci na cesti. Izgovor kakor vedno: skladišča so prenapolnjena. O tej tvrdki smo večkrat napisali, kako se delavstvo v tej tovarni izkorišča. Izkoriščalo se je pa tudi tedaj, ko je bila konjunktura najboljša. Ta tvrdka je ena onih, ki je delavstvo plačevala najnižje in imeli smo na razpolago plačilne listke, iz katerih je bilo razvidno, da je delavec prejel na 14 dni 68 dinarjev pa tudi samo 38 dinarjev. In tudi sedaj je to edina tovarna, ki je na tako radikalen način rešila delavsko vprašanje. Lestnik tega podjetja je Žid in več nam menda ni treba povedati, kakor to, da si je pred kratkim nabavil dragocen luksuzni avto in to tudi menda samo radi velike krize.

Ali ni za take gospode nikakega leka?

Dve važnosti

Vlada g. Jevtića skuša rešiti kmeta težke krize z združništvom. Ta korak vlade moramo pozdraviti, ker se zavedamo, da bo položaj našega kmeta zbolj šan le tedaj, če bo rešen raznih posredovalcev. Pri tem ne mislimo na naše trgovce, ki prodajajo tudi kmečke pridelke, ampak na one, ki stoje izven trgovskih vrst in kupujejo direktno od kmeta, nato pa šele pride blago v roke trgovca in od tega šele v roke konzumenta. Če bo uvedeno združništvo, bo imel trgovec priliko kupiti za konzumenta blago naravnost od zadruga, odpadel bo zato največji zaslužek mešetarjev in konzument bo dobil blago v roke po pravični ceni, kjer bosta zaslužila samo upravičena, to je kmet in trgovec. Ko bodo ustanovljene kmečke zadruge, bo kmet dobil za svoje pridelke zadovoljivo ceno, ne da bi bilo potrebno iste zviševati na škodo konzumenta. Treba pa bude tudi točno predpisati cene za nadrobno prodajo vseh kmečkih produktov.

Pri reševanju tega vprašanja pa se ne bode smelo pozabiti na delavce. Obenem z zakonom o ustanovitvi kmečkih združ, se bodo morali strokovnjaki baviti: tudi z vprašanjem delavskih minimalnih mezd. Kakor mora država plačati svoje uslužbenstvo na podlagi zakona, ki točno določuje minimalno in maksimalno plačo, tako mora biti tudi pri delavstvu. Ugovori z nasprotne strani, da bi bila to omejitev svobodnega gospodarstva, ne morejo držati. Svoboda ne sme biti tako široka, da na podlagi nje strada naš de-

lovni človek. Za delavstvo mora biti ravno tako natančno določeno, koliko mora najmanje zaslužiti, kakor za vsakega drugega. Na njegov račun ne sme nikdo bogateti. Brez tega zakona pa je danes delavec kljub vsem zakonom popolnoma nezaščiten. Poslodavec dela žnjim kar hoče in to svobodno razpolaganje z delavcem je treba poslodavcem odvzeti. Tudi ta mora biti vezan na zakon, ker je dalavec član države in ima pravico do poštenega življenja. Poslodavcem se ne sme pustiti tako prostih rok, da bi narod lahko po svobodni volji izkoriščali in s tem slabili največjo narodno silo.

Vzporedno z združništvom kmeta se mora rešiti tudi delavsko vprašanje. Kadar bode to oboje izvedeno, se bodo pokazale vse dobre posledice teh zakonov. Če pa bo to vprašanje rešeno samo enostransko in se bo oziralo samo na eno stran, bo ostal zakon samo zakon, ki pa ne bo nikdar mogel doseči svojega namena.

Mi smo trdno prepričani, da bodo tokrat vsa ta vprašanja načeli pravi strokovnjaki in da bodo narodu prinesli končno odrešenje in ga obvarovali pred izkoriščanjem posameznikov.

Darujte za spomenik Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru!

Prepotrebna uredba

Minister za socialno politiko dr. Marušič je izdal novo uredbu o zaposlitvi inozemcev. Naredba je precej postrila predpise za namestitev tujcev in bo posebno neslovenskim tujcem zabranila za poslitev pri nas, razen v najnujnejših slučajih in tudi v teh samo za gotovo dobo.

Tako uredba. Pri nas pa smo do sedaj videli, da se je ravno pri zaposlitvi tujcev postopalo kljub zakonu zelo mило in v največ slučajih tako, da je bilo inozemcu pri nas dobiti zaposlitev brez vsakih težav. Vse, kar je zakon predpisoval, se je dobilo brez posebnega truda in tako doživljamo, da še danes tovarnarji, posebno tekstilne stroke, zaposlujejo vse polno tekstilnih mojstrov-inozemcev in iste še na novo pridobivajo, medtem, ko imamo že precejšnje število domačih mojstrov brezposelnih. Tovarnarji se izgovarjajo in dokazujejo, da naši mojstri niso še dovoljno izvežbani in da zato potrebujejo inozemce. To pa je samo izgovor. Znani so nam primeri, da je bil mojster-domačin, ki je v tovarni služboval več let, naenkrat odpuščen in na njegovo mesto je prišel inozemec. Ali je mogoče, da je domačin kar naenkrat pozabil vse ono, kar je leta in leta delal?

Zato bode potrebno posebno pri uveljavljanju nove uredbe največje strogošči, da se ne bode izkoriščala v prid tujcem in da se ne bode izigravala.

Danes ni več potrebe sprejemati tujcev v službe, ker imamo prav gotovo že veliko število domačinov, ki so se izvežbali v vseh strokah, katere je preje opravljal tujec. Ne sme biti nobenih pomislekov in obzirov, kaj bodo nato napravile druge države z našimi državljani, ki so tam zaposleni. Tudi sedaj, ko smo bili v zaposljevarju tujcev več kakor tolerantni, tuje države tega niso vpoštevale in so naše državljane, ki so bili zaposleni celo po več desetletij v tujini, kratkomalo izgnale. Zadnjič smo čitali, da so v Avstriji prepovedali zaposlitev slovenskih služkinj. In pri nas? Kar nekako ponujamo službe tujcem, domačine pa mirno prepuščamo usodi. Za tujce se vedno kdo najde, ki zanje intervenira, za domačina se pa navadno ne stori nič ali pa le z nekako nevoljo.

Prepričani smo, da se bo nova uredba strogo izvajala in da bo končno tudi eno najkočljivejših vprašanj — zaposlitev tujcev — rešeno zadovoljivo v korist domačina.

K dejanjem!

Dan za dnem čujemo klic obmejnega zavednega naroda: spomnite se nas, ne pozabite nas in ne dopustite, da tujec postaja lastnik naših obmejnih posestev. Veliko polemike je bilo o tem vprašanju. Ugbamo, kako bi zajezili to opasnost in vendar ne pridemo v tem oziru iz zagate. Tujec kupuje mirno naprej in mi ga ne znamo zaustaviti. Kje tiči vzrok? Po našem mnenju edino v tem, da oni naših ljudi, ki imajo na razpolago sredstva, da bi lahko zajezili to nevarnost, nimajo za to pravega zanimanja, ker svoj kapital raje drugače naložajo, oni pa, ki so brez sredstev, pa gledajo s skrbjo v sistematično prodiranje tujcev v naše obmejne kraje, vidijo nevarnost, pa ne morejo pomagati.

Težko, pa vendar moramo priznati, da mi ne znamo stvari zgrabiti pravočasno in na pravem koncu. Ko je pred leti bila ukinjena odredba, da v obmejni coni tujci ne morejo kupovati posestev, ni bilo z naše strani nikakega ugovora. Kakor da se z ukinitvijo te uredbe pri nas

ničesar ne spremeni, tako mirno je javnost sprejela ukinitvev. In danes? Namiguje se, da bi bilo edino koristno, da zopet stopi v veljavo taka odredba. Vedno prepozno. Takrat, ko smo tako odredbo imeli, se nismo niti najmanje potrudili, da ostane v veljavi, danes, ko je ni več, pa jadikujemo, ker je bila odpravljena. Res je, da tudi naše sosedne države nimajo več takih zakonov. Imajo pa zato njihova narodno-obrambna društva, ki so dobro založena s sredstvi in ki onemogočujejo tujcem nakup posestev, ker jih sami pokupijo. Tudi pri nas imamo narodno-obrambna društva. Toda, medtem ko ima n. pr. sosedna mala Avstrija samo eno društvo, ki ima nalogo varovati mejo, jih imamo mi več, vsa skupaj pa ne pridejo do nikakih sredstev, vsa skupaj samo životarijo, ne morejo pa izpolniti naloge, katero so si nadejali.

Če hočemo rešiti našo mejo, je potrebno, da se v to svrlo združijo vsa obrambna društva in prično nato s sistematičnim delom in tudi nabiranjem

prispevkov. V Avstriji je obrambno društvo »Südmark« v celi državi v enem dnevu nabralo milijon dinarjev, ker je znalo delati sistematično. Pri nas pa je potrebno za vsako stvar nebroj sej in nato velikanski aparat, končni efekt pa je — 0.

To stanje moramo odpraviti in dose-

gli bomo uspehe. Naša meja ne rabi velikega odbora, ne veliko funkcionarjev, ampak sredstev za obrambo in te ji moramo dati, če hočemo rešiti našo zemljo in naš obmejni narod pred tujcem.

Prenehajmo z besedami in preidimo k dejanjem!

Za mir ali vojno?

Agleški zunanji minister se je iz Berlina vrnil v London, varovalec državne pečata Eden pa se je podal v Moskvo in nato še v Varšavo ter Prago. Uradna poročila govore o veliki prijaznosti, ki vlada med državniki, obenem pa namigujejo, da je bil doležen uspeh edino v Moskvi, medtem ko je bila Poljska več ali manj nedostopna, v Pragi pa je bilo lepo število prijaznih besed, vse drugo pa je izostalo. Če znamo čitati vsa uradna poročila med vrsticami, ugotovimo, da ni bilo pri vseh teh razgovorih prav nobenega uspeha. Nejasnost vlada še naprej.

Nemčija in Poljska sta proti vzhodnemu paktu, Francija, Rusija in države Mz pa ga hočejo imeti. Anglija pa je v sredini in ne pokaže pravega lica. Vsa potovanja angleških državnikov so bili več ali manj samo informativnega značaja.

Po vseh teh razgovorih med državniki nam je ostala samo ena jasnost: Evropa se bo začela oboroževati v velikem stilu. Vsaka država bo polagala v bodoče največjo važnost samo na orožje. Fraza o večnem miru izginja, mesto nje pa postaja dan na dan bolj vidna beseda vojna. Tudi oni, ki pri vseh razgovorih govore, da se oborožujejo edino zato, da bi se ohranil mir, mislijo pri tem na vojno. En del držav je res samo za obrambo, drugi del pa za napad. Med temi drugimi stoji tudi v prvi vrsti Nemčija, katero spremljajo pobožne želje Avstrije in Madžarske, ker so vse tri v mnenja, da so jima bila oropana njihova ozemlja in da morajo rešiti svoj narod izpod tujega jarma. Čeprav to ne odgovarja dejstvu, so vendar njihovi narodi vzgojeni v tem prepričanju, ker gre vsa propaganda samo v tem smislu.

Nemčija kot najmočnejša država izmed njih je jasno prišla s svojo zahtevo na dan. Brez vprašanja, kako mislijo o tem drugi, je svet postavila pred dovr-

šeno dejstvo. Prepoved mirovne pogodbe, da ne sme imeti redne armade, je kratkomalo črtala in razglasila, da s 1. aprilom uvede obvezno vojsko. Ustvaritelji mirovnih pogodb, ki že zdavnaj niso več edini, so nekaj dni rohneli po svojih časopisih, tudi protestirali so po svojih zastopnikih, ali to je bilo tudi vse. Nemčija je šla preko tega in sedaj je razburjenje prenehalo. Angleži so ubrali popolnoma svoja pota in poslali svoje državnike tako v Berlin, kakor v Moskvo in Varšavo, to pa vse samo zato, da se informirajo o stanju v teh državah. oziroma bolje rečeno o mišljenju teh držav. In zvedeli so samo mišljenje državnikov. ne pa tudi mišljenje narodov. V tem oziru prednjači zopet Poljska, ki stoji danes še ob strani Nemčije, je pa več kakor gotovo, da slovansko zaveden narod ne spremlja te zveze z bogve kakšno simpatijo, ker predobro pozna Pruse. Poljski državniki so Edenu govorili marsikaj, kar narodu ni po volji, tega naroda pa Angleži niso čuli in ga čuti ne morejo, ker tudi poljsko časopisje ne sme pisati to, kar je, ampak samo to, kar mora po želji današnjih poljskih vladnih krogov. In tako se tudi že pojavljajo vesti iz Nemčije, da tam niso prav sigurni, če je Poljska res tako trdna zaveznica Nemčije, kakor je to vidno na prvi pogled danes in prevladuje bojazen, da bi Poljska mogoče v ravno najvažnejšem trenutku Nemčijo zapustila. Kot Slovani ne dvomimo, da bi se to zgodilo, če bi imeli besedo poljski narod.

Danes je gotovo edino to, da so države v Evropi ena proti drugi v sovražnem razpoloženju in da je beseda prijateljstvo ostala samo pri diplomatih.

Kadar državniki potujejo in se prijateljsko razgovarjajo, takrat je nevarnost blizu. Tako je bilo leta 1914 in tako je najbrže tudi danes.

Kako bi se število kandidatov zmanjšalo?

Skoro imamo več kandidatov kakor volilcev. Naivnež bi mislil, da imamo pri nas res toliko ljudi, ki bi radi prišli v skupščino, da bi tam pomagali narodu in mu dali zakonov, katerih narod težko pričakuje, zakonov, ki bi uredili celo vrsto perečih vprašanj. Tako pa misli samo naiven človek. Kdor pa si razne kandidate ogleda od bližje in med njimi posebno one, ki so narod že večkrat osrečili s svojim »zastopanjem«, vidi takoj, da gre tem kandidatom samo za precej lepo plačo, ki jo dobiva poslanec. Volitve smatrajo za borzo dela in človeku se zdi, kakor da vsi ti brezposelni stoje v dolgi vrsti, da bi prišli na vrsto in dobili — nameščenje. Če bi tudi v tem oziru izvajali princip, ki se danes izvaja tako pri delavcu, kakor obrtniku, kmetu

in nameščencu, kjer velja edino načelo — veliko ponudb, nizka cena, bi bilo kandidatov veliko manj, zato pa boljših. Mogoče bi bilo umestno razpisati mesta poslancev na ta način, da bi se jim ponudila plača in kdor bi najmanje zahteval, ta bi prišel v parlament. Če je toliko kandidatov, bi bila gotovo velika konkurenca v zahtevah. Ali pa bi naj se mogoče za poslance določila samo urnina, ali pa dnevnic mesto stalne mesečne plače. Če delavec, ki je zaposlen proti urni plači, zamudi uro, mu poslodavec za to uro odtegne. Ali ne bi bilo lepo in pošteno, če bi tudi poslancu, ki ne pride na sejo, odtegnili dnevnic? Če je tako pri delavcu, zakaj ne bi bilo tako tudi pri poslancu, ki je prav za prav tudi — delavec, seveda če dela.

Več kot izzivanje

Na naš članek pod gornjim naslovom v naši zadnji številki, smo prejeli od merodajne strani pojasnilo, da je oče v član ku imenovanega Gruberja domačin iz Šoštanja in potomec stare slovenske rodbine. Vse svoje delovanje posveča edinole trgovini in ni nikoli izzival ozioroma nastopal tako, da bi dal povod za kritiko. Že omerjeni njegov sin je polnoleten in ni imel pri izzivanju nikakega opravka niti oče, niti kak drug član Gruberjeve rodbine.

Na podlagi tega pojasnila popravljamo naš članek »Več kot izzivanje« v tem smislu, ker nimamo nikakega namena komu očitati nečesa, kar ni zakrivil in pri čemer je popolnoma neprizadet.

Obenem dodatno k navedenemu članku po naknadni informaciji očividca ugotavljamo, da je bil eden glavnih krivcev prav za prav neki Pisnik ali Prisnik, uradnik Woschnaggove tovarne, ki je bil tedaj glavni izzivač.

„Schuschnigg-Armee“? Med nami...

Pilpogačice

je imenoval naš pokojni dr. Tavčar ljudi, ki nikdar ne vedo, kaj so in skačejo iz stranke v stranko. Takega gospoda smo dobili pred kratkim tudi v Maribor. Še nedavno je bil ta gospod v Šoštanj, kjer ga danes vsi poznajo in vedo, da se je kretal edino v nemških družbah in narodni Šoštanjčan ni misliti niso mogli, da je ta gospod rojen Slovenec.

Tak je bil v Šoštanju. V Mariboru je pa precej drugačen. Mi ga opazujemo, kako hodi z največjimi nacionalisti, vidimo ga v prvi vrsti kot voditelja neke organizacije. Postal je nacionalist največjega kalibra. Svoje šoštanjske navede pa vendar ni mogel popolnoma opustiti in tako ga čujamo z njegovo ženo govoriti samo nemško, čeprav je ta hči slovenskega očeta in je obiskovala v Mariboru šole po preobratu, tako da je nemogoe, da bi slovenskega jezika ne obvladala.

Ker je ta gospod zadnji čas postal vendarle malo preveč »nacionalen« si bomo pribavili natančne podatke o preteklosti tega gospoda in jih bomo nato tudi objavili, ker nikakor ne moremo dopustiti, da bi se med nacionalisti kretal človek, ki je po notranjem prepričanju levo — marksistično orientiran. Njegova tako nenadna spreobrnitev nam nič kaj ne prija, ker so nas že skušnje naučile, da je treba biti pri takih ljudeh zelo previdni. Če bi bila njegova spreobrnitev iskrena tako, kakor je marsika terega našega delavca, potem bi mož ostal v vrsti narodne mase, on se je pa za nas veliko prekmalu ločil od vrste in stopil na vidno mesto. Ker pa je na vidnem mestu, bo moral že dopustiti, da bomo njegove obisti natančno preiskali. Ker vemo, da je v svojem življenju menjal že večkrat svoje prepričanje — seveda na zunaj — si ga bomo v danem trenutku dovolili vprašati, zakaj si je sedaj zopet nadel drugo perje.

Neki živali, ki spreminja svoje barve, so dali ime kameleon. Ta žival je pa kuščar, nacionalisti pa kuščarjev nimamo prav preveč radi...

Kaznovana resnica.

Pri vsakem sodišču in tako tudi v Mariboru imamo slavno dvorano, ki uživa med ljudstvom naslov prepirna dvorana, ali kakor pravijo stari Mariborčani »špirtiral«. Dnevno časopisje pošilja stalno v to dvorano svoje poročevalce, kar si pa tednik ne more privoščiti. Včasih pa se zgodi tam kaj tako zanimivega, da moramo tudi mi seznaniti naše čitatelje za smeh in kratek čas, kaj se vse tam dogaja. Dogaja pa se veliko, ker je moral sodišče samo v reševanje takih zadev odrediti poleg staroznane št. 15 še št. 50, tako da se rešujejo te zadeve kar v dveh dvorana. Po navadi se znajde v teh dvorana nežni spol, ki preveč uporablja svoje glavno orožje — jeziček. Včasih pa se zateče tja tudi močnejši spol, ki išče tam svoje časti. Kadarkoli tu tako nežni kakor močnejši spol v prepirni zadevi, takrat je najzanimivejše. Kar se mesta Maribora tiče, prevladuje tudi v tej dvorani magdalenski okraj, to je oni znameniti »gimpelinsel«. Pred nekaj tedni si je tu sicer prijateljska družba, v kateri sta bila zastopana oba spola in več stanov, med drugim n. pr. hišna posetnica, trgovec, zasebnica itd., povedala precej bridkih resnic v obraz. Resnico pa so se, kakor so sami rekli, »tako naprej metal«. Da sta bile obe strani močno razžaljeni. Razžaljenje je bilo tako veliko, da so bili kar štirje odvetniki s tem žaljenjem zaposleni. Tudi mi zadostovala ena razprava, ampak sta morale biti dve. Poravnava je bila izključena, ker so bili vsi močno razžaljeni. Žaljkov, ki so si jih privoščili; eni kakor drugi, na žalost ne smemo povedati, vendar so pa bile take, da je sodnik, ki se je mučil, da bi hude nasprotnike poravnal, moral končno izreči sodbo, ki se je glasila tako, da so vsi skupaj obsojeni. Razlogi sodbe so bili: ker ste eden drugemu povedali preveč resnic, zato se glasi sodba vsem enako: vsak dva dni zapora pogojno na eno leto. In tale po-

gojno je najtežji, ker bo sedaj že potrebno eno leto biti zelo previden, sicer bo treba kazni odsedeti. In če bo to uspelo, bo precej časa mir. Potek razprave pa je pokazal, da bo to zelo težko šlo, ker so že kar na licu mesta padale žaljivke in te se smatrajo kot nove.

Je pač smola, če kdo išče na sodišču časti, mesto nje pa dobi kazni.

Sodniki se nam pa smilijo...

Zaželjen zakon

Zakon o obvezni telesni vzgoji. Kdaj bo stopil v življenje? Želimo, da bi se to zgodilo čimprej, ker se zavedamo, da bo zlasti tu na meji silno ugodno vplival na mladino, ki bo na ta način deležna vsestranske vzgoje v odločno narodnem, državljansem in socialnem duhu. Opozarjamo pa, da bo za vzgojitelje treba postaviti res najboljše, najzanesljivejše in najmožnejše ljudi, ki bodo zadevo na pravem koncu pograbil in jo zadovoljivo izvedli. Pri tem je treba upoštevati duševno plat naše mladine. S primernim načinom bomo dosegli, da bodo naši dorščajoči fantje obvezno telesno vzgojo vzljubili, ker bodo imeli od nje i koristi i razvedrila. Saj bodo na določenih obveznih sestankih in tečajih slišali toliko dobrega in poučnega v lahko dostopni obliki. Gojili bodo narodno-državljanstvo zavest in se izobraževali tudi drugače v najvažnejših življenjskih vprašanjih. Fantje se bodo med seboj spoznavali in postali zvesti tovariši in prijatelji. Krepili bodo svoje mišice in urili svoje telo v odpornosti, kar jim bo pozneje pri vojakih imenitno služilo. Vse se bo dalo strniti v lepo skladno celoto. Za telesne vaje bo najugodnejši tople letni čas, ko se bo dalo vse skupaj izvajati v naravi. Ko bodo fantje tak način vzgoje vzljubili, bo voditeljem lažje doseči primerno disciplino.

Po našem mnenju bi bilo dobro in potrebno ta zakon razširiti tudi na žensko mladino, če ne povsod, pa vsaj v večjih mestih. S tem bi bilo omogočeno precejšnje nadzorstvo nad doraščajočo mladino obojega spola. To bi bila obnem očuvalna in vzgojna ustanova za našo mladež, ki je zlasti v večjih krajih izpostavljena številnim kvarnim vplivom. Ali ni boljše, če se bodo fantje in dekleta ob nedeljskih popoldnevih zabavali pod prijaznim dobrohotnim nadzorstvom mesta, da bi pohačevali, pijačevali, gledali bedaste kiče v kinu in uganjali slično.

H koncu izražamo nado, da zakon o obvezni telesni vzgoji ne bo več dolgo samo na papirju, ampak da ga bomo prav kmalu začeli izvajati v veliko korist naši mladini, ki mora postati tvorec naše bodočnosti.

Popivanja pri g. Mauthnerju. Slišali smo, da so neki gospodje, ki se nazivajo, da so nacionalisti in ki celo hočejo druge nacionalizma učiti, pred kratkim v veselje družbi popivati pri Mauthnerju — seveda nežnega spola ni manjkalo — končno so se pa sprli radi zapitka, ki je znašal okoli 500 Din, pa niso imeli denarja, da bi za svoje veseljačenje plačali tudi račun. — Družba je bila iz delavnice. Po osebah sodeč tudi nismo kaj drugega pričakovali.

Maribor

Postavljanje in umikanje

Za Maribor-levi breg so bile vložene kandidatne liste in sicer: dr. Jančič in Janžekovič ter strojni mojster Ogrinc in tekstilni delavec Fras.

Čudno se nam pa zdi, da ni nikjer liste g. Jake Ropreta, o kateri je bilo zelo veliko govorenja, posebno v gotovih krogih železničarjev. Mogoče se je pa g. Ropret kot kandidat umaknil zato, da bo uspešnejše agitiral za g. Krejčija na desnem bregu. Je tudi udeleževanje...

Strahilo v delavnici. Slišali smo, da zopet hodi okoli strah po delavnici, pa vsled tega opozarjamo prizadete, da se tega strahu ni treba prav nič bati, ker je ta strah že od zunaj in znotraj popolnoma strmel.

Ker je Nemčija uvedla redno armado, se je tudi Avstrija spomnila, da bi bil sedaj čas za to primeren, da tudi ona dobi redno armado. Koraki, ki jih tozadevno ubira Avstrija, so seveda precej drugačni, kakor oni Nemčije. Avstrija namerava to dovoljenje dobiti naravnost od država narodov in je avstrijska vlada sama lansirala vesti, da ima že zagotovilo velesil, da se bo njeni prošnji ustreglo. Da pa mala Avstrija živi še vedno v domišljiji nekdanje velike habsburške monarhije in da je tudi tako predrzna, kaže dejstvo, da želijo od društva narodov ne samo dovoljenja za uvedbo redne vojske, ampak tudi posojila (najbrže darila), da bo lahko to armado oborožila. Armado Avstrija nujno rabi. Seveda ne mogoče toliko država kot taka, ampak vlada, ki ne stoji nič kaj na trdnih nogah. Vsaka druga vlada, ki uvaja vojsko, poskuša za isto najti sredstva doma, če pa že teh nima, išče vojnih kreditov tujino. Avstrija je edina, ki kar javno zahteva v to svrhu kreditov. Kakor so pa pokazale tekom zadnjih let prilike Avstrije, je tam itak dovolj orožja in to toliko, da se lahko oboroži precej večja armada, kakor je avstrijska in to še razmeroma dobro. Pri zahtevi Avstrije po redni armadi se pa pojavlja vprašanje, zakaj Avstrija rabi armado. Ali tudi samo za obrambo? Potem bi je sploh ne rabila,

ker od sosedov ji ne preti nevarnost. Kar se nas tiče, nimamo proti Avstriji prav nikakih zahtev, razen ene, to je pravičnejše ravnanje z našo narodno manjšino na Koroškem. Isto boče tudi radi zahtev drugih sosednih držav. Za uveljavljanje pravic naše narodne manjšine pa se ne bomo posluževali orožja in je zato Avstriji današnja moč dovoljna. Ali pa bi mogoče Avstrija rada redno vojsko, da bi žnjio vsaj v miniaturo kazala nekdanjo avstrijsko armado, katere razni penzionirani generali ne morejo pozabiti?

Dokazuje Avstrija potrebo armade s tem, da kaže na opasnost s strani Nemčije. Ta opasnost pa ni taka, da bi jo bilo treba odvracati z orožjem, kar bi itak ne zaleglo.

Če vse premislamo, se nam odkriva neko ozadje, v katerem vidimo prihajati korakoma habsburžane. Ker pa so prepričani, da ne bi bil niti avstrijski narod prihoda te rodbine žalostnega spomina nič kaj vesel in da bi tudi sosedne države v tem videle nekaj več kakor samo avstrijsko notranje vprašanje, je treba armade, ki bi ta prihod varovala. Rabi pa tudi režim armado, da bi žnjio branil samega sebe proti — »zadovoljnemu« ljudstvu.

In zato naj dajejo drugi denar?

Kulturne beležke

„Blodni ognji“

Po dolgem času, po mnogih poizkusih, večinoma neposrečenih, nam je naše gledališče privedlo po zaslugi avtorja dr. Ive Šorlija mariborsko krstno predstavo (prva je bila v Ljubljani) »Blodni ognji«.

Avtor, ki je po letih že zreli mož, nam je dokazal, da utemeljevanja mladim ne drže. S svojo ročno realno obdelavo nam je podal to, kar se danes dogaja. Odlika dela in njen efekt sta baš v tem prožnem in sodobnem dejanju in še nekje — v lepem izbrušenem slovenskem dialogu, ki dosega, brez dvoma — višek v prvem dejanju.

Prikaz dveh miselnosti — stare otopele in potrpežljive, v nasprotju z ono mlado cinično, do skrajnosti resignirano naruro — mimo tega pa vse polno drugih problemov in gledanj na življenje (gospodarstvenih — verižnik Kastelic), končne v očičenju (Melanija) in začenja v nekaki sredini v Stojanu in Vidi, v njihju ljubezni, poštenju in v spoznavanju borbe za življenje.

Opazil sem še to: Osebe, ki nastopajo, so si povsem enake, nikjer ni one »zvezde«, okoli katere se vrtil vse — osebe in dejanje. Tu je dejanje, dogajanje ono, ki zavzema prvo mesto, figure (vsaka zase notranje in zunanje izdelane) so le radi dejanj. Tak prikaz mora učinkovati, tudi na mladost. Igralci so v takem delu pač morali živeti. Saj so tudi bili skoro vsi prepričevalni. Subjektivno mi je ugajala najbolj s svojo neprisiljeno igro ga. Severjeva, za njo vsi ostali. Gospod Grom je mogel ogreti šele proti koncu, v prvem in drugem dejanju pa ni mogel prepričati.

Aplavza je bilo mnogo, upravičeno. Želimo, da bi nam avtor dal še mnogo tako nadpovprečnega, onim pa, ki so bili mnenja (po poklicu), da delo ni zadovoljilo, pravim, dajte vi vsaj približno toliko, pa bo tudi prav in dobro!

Ko.

Hoffmannove pripovedke

Po precejšnjem presledku nam je Talija zopet nudila težje in resnejše glasbeno delo opero Hoffmannove pripovedke. Režiral je gospod Kovič (prvič opero) in reči moram, da je bila režija, kot scenarija za Maribor in njega prilike prvovrstna. Vkljub temu pa sem čutil v vsem neko pomanjkljivost. Kakor so bili skoro vsi igralci pevsko in igralsko dobri, orkester precej izgubljen, je mankala na momente povezanost. Je to delen izraz borbe mariborskega gledališča za njega

ostalih težkoč še časovno stisko. Jasno je, da so posledice vidne pri primijerah. Gospa Herzogova (kot gost), je bila v vlogi Antonije bolj prepričevalna, prijetna, kot v vlogi Olimpije. V posameznih trenutkih je pela v velikem stilu, motila pa je menjava tehnike in s tem menjava barve glasu. Gdč. Udovičeva je pokazala, da je tudi v operi popolna tako pevski kot igralski. Nikolaj je našel v g. Zamejič-Kovičevi dobrega, sigurnega interpreteta. G. Neralič je bil v vseh štirih vlogah (ki so si smiselno sorodne) izgubljen, v eni pevsko, v drugi zopet igralsko (Mirakel) boljši. G. Sancin se je v Hoffmannu še dokaj znašel. Tokrat je bil tudi igralsko bolj živahen in razgiban.

Presenetil je v vlogah Splanzanija in Nathanaela g. Medven. Igral in pel je tako, da sme biti upravičeno sam s seboj zadovoljen. G. Kovič se je tudi tokrat kot običajno uveljavil s svojo pristnostjo in glasovno toplino. Ostali so bili po srečni tipi in dobre maske. (Predvsem g. Košič in Verdonik.) Zbor vigran in pevsko dokaj siguren.

Publika, precej kritična publika mariborskega gledališča je z aplavzom in zadovoljstvom — upravičeno nagradila igralce in režijo.

Celje

V Celju izhaja list nemške narodne manjšine »Deutsche Zeitung«. Če kdo v ta list inserira, se s tem seveda priznava, da pripada tej manjšini. Ni mogoče drugače misliti, ker v Celju izhaja poleg tega nemškega tudi slovenski tednik. Zelo smo se začudili, ko smo čitali v 25. številki z dne 28. marca 1935 glasila nemške narodne manjšine oglas »Braves lekarna »Pri Mariji Pomagaj«, ki se v Mädchen«, katero išče znana slovenska seratu imenuje »Königliche Hofapotheke zur Maria hilf«. Po našem mnenju to ni časno za Slovenca-Jugoslovana, ker s tem podpira list, ki se bori ne toliko za nemško narodno manjšino, kakor pa za renegate. Sledilo bi tudi iz tega, da mogoče nekateri gospodje, ki so vedrili in oblačili v bivši JNS mislijo, da bi se dalo mogoče kako pridobiti celjske nemškutarje in peščico Nemcev, da bi glasovali pri predstoječih volitvah za kakega »nacionalista«. Ne pomislilo pa pri tem, da ni prav nič častno, če se love glasovi naših najhujših sovražnikov, kateri svojih glasov ne dajo brez koncesij. Koncesije pa, ki jih zahtevajo, so vedno v našo škodo.

Čuvalite Jugoslavijo!